

IRODALMI ÉRTESITŐ.

Hittan unitárius középiskolák számára. Irta *Ferencz József* unitárius püspök. Kolozsvár, Stein János könyvkereskedése. 8. r. 140 l. Ára 1 korona 80 fillér. Unitárius hittanát szerző ezelőtt sok évvel írta. De még sem oly régen, nem abban az időben, mikor a hittanok írásánál a tanítás módszerének a haladását kevésbé vették figyelembe. Szerző alkalmazkodott a tanításmód újabb elveihez. A könyv bevezetéképpen szól a vallásról általában, a kijelentésről és a szentírásról, azután négy részben tárgyalja az unitárius keresztény hitelveket és befejeződik a különböző keresztény egyházak tanainak az ismertetésével, feltüntetvén az egyező pontokat és a különbségeket. A könyv úgy van szerkesztve, hogy mindenik cikkelyben jön először a tárgynak a meghatározása és azután bővebb magyarázata. Már eddig is használatban volt kéziratban e munka. Most hogy nyomtatásban megjelent, még használhatóbb lesz, s kétségtelenül oly elterjedésnek fog örvendeni, mint szerzőnek egy más hasonló műve, „Unitárius Kátéja“. A kiadás minden köszönetre érdemes.

Alkalmi és közönséges egyházi beszédek. Irta *Tompa Mihály*. Sajtó alá rendezte *S. Szabó József* debreczeni ev. ref. főisk. tanár. A költő-pap életrajzával és arcképével. Budapest, Kókai Lajos tulajdona. Ára 2 korona. Nagy 8 ad rét. I—XIV. 1—94 l. Az „*Olajág*“ halhatatlan írójának hagyatékából vannak e beszédek, szám szerint tizennyolcz, összegyűjtve. Mindig kényes vállalat egy elhalt író ki nem adott munkáiból rendezni kiadást; mindig lehet attól tartani, hogy vajjon nem szállítja-e alá, nem kisebbíti-e az ily vállalat az író nagyságát. E vállalatról el lehet ismerni, hogy az Tompa hírnevéből semmit sem von le. Tompa kiváló tulajdonságai nyilatkoznak e beszédekben is. Ugyanaz a szép nyelvezet, a gondolatoknak ugyanaz a tisztasága és ugyanaz az a következetessége. A mi régen ajánlotta Tompát, az ajánlja most is. S hozzá méltó a kötet elején közölt életrajz, mely Tompának főleg papi működését és dolgozatait méltatja. A kötet megérdemli a megszerzést.

Egyházi beszédek. Hirnevesebb külföldi egyházi szónokok művei nyomán írta *Jancsó Sándor* nagyenyedi ref. lelkész és theol. tanár. I. kötet. 1—251 l. Nagy 8. r. Ára 4 korona. Kolozsvár, Stein János m. kir. egyetemi könyvkereskedése A magyar egyházi beszéd irodalom elég bő, de azért egy jó egyh. beszédgyűjteménynek mindig meg van az értéke. Átdolgozó helyes dolgot mivelte e beszédek közreadásával. E gyűjtemény a jók közzé tartozik, a valóban jók közzé. Nem száraz tudós fejtegetések, de nem is tartalom nélküli beszélés e beszédek. Sőt éppen a mi teszi egyfelől az értéküket, mindeniken meglátszik a tanultság; meglátszik az, hogy a kik írták, tudományosan mivelte és gazdag tapasztalatú emberek. Másfelől becsük az, hogy szónoki erővel vannak írva, mit átdolgozó a világos és magyaros nyelvezettel csak növelt. A kötet húsz ünnepi és tíz rendes vasárnapi beszédet foglal magában. A hitnézetek szempontjából a protestantismus általános elveinek a kifejezései e beszédek; de vannak köztük olyanok is, melyek oly hitnézeteket fejeznek ki, melyeket mi nem irhatunk alá. Ettől eltekintve, a kötetet ajánljuk.

Theol. Ismeretek Tára. Szerk. *Zoványi Jenő* theol. m. tanár előbb tiszaföldvári lelkész, most sárospataki tanár. XV. füzet. E füzettel, melyet közelebbről kaptunk kézhez, a Theol. Ism. tára befejezve. Elmondhatjuk, hogy a szerkesztő kitartó munkával, lelkesült tudomány-szeretetével és nem csekély anyagi álddzzattal egy oly művet hozott létre, mely irodalmunkban a maga nemében párját ritkítja. Szabatos-ság a külföldi források nyomán írt czikkekben és szabatosság a magyar vonatkozású eredeti czikkekben. És liberalis eljárás a szerkesztésben. Ezek jellemzik a munkát. Ha itt-ott vannak hiányai, mit az „utószó“ említi, csak is azt óhajtjuk hogy szerkesztőnek legyen alkalma arra, hogy azokat kijavíthassa, hogy egy újabb kiadás váljék szükségessé. A 3 kötetes munka ára 18 korona.

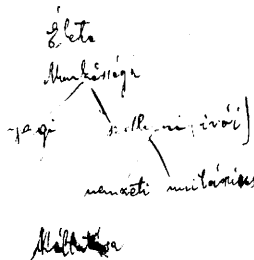
Levelek a jezsuiták erkölcstanáról. *Dr. Tüdös István* sárospataki theol. tanár. 79 l. Ára 1 kor. 50 fill. Az a szerep, melyet a jezsuiták játszanak, mely annyi romlást okoz az országoknak, teljesen indokolttá teszi, hogy a jezsuiták erkölcstanával és üzelmével foglalkozzanak. A füzet Gerhardt F. után fordított, részben eredetileg írt levelekben ismerteti a jezsuiták különleges erkölcstanát, gyóntató székük rejtelmait, a miktől maguknak a r. katholiknsoknak is szörnyülködniök kell.

A chemia rövid vázlata czimen *Dr. Nyiredy Géza* tanár gyógyszerész gyakornokok számára 162 lapra terjedő könyvet adott ki. „Elméleti rész“, „részletes rész“ és „elemzés“ alkotják tartalmát. A könyv a szorgalmas ifjú tanár tudományos munkásságának dicséretes bizonyítéka.

Az egyházi, papi és tanítói jövedelem szaporítása. Irta *Széki Ákos*. Budapest, Hornyánszky könyvnyomdája. Ára 1 kor. 20 fil. A mint a címe is mutatja, egy hasznos könyvecske. Azzal foglalkozik, miként lehet kicsiny földbirtokkal nagy jövedelmet elérni. Baromfi tenyésztés, gyümölcsészet, festő- és gyógyszerészeti növények stb. termesztéséről szól. Különösen a gyógyszerészeti növényeket tartja nagyon jövedelmezőknek, megnevezi egyenként, mennyi terem bizonyos földterületen és mennyit fizetnek mázsájáért. Megjegyzi, hogy ezeket többnyire külföldről hozzák be. A benne elősoroltakról gondolkodni most, mikor a gazdasági állapotokon mindenkép javítani törekcsenek, csakugyan érdeemes. (Ch.)

Kókai Lajos budapesti jónevű könyvkiadó jegyzéke a protestans egyházi irodalmi és egyéb művekről megjelent. Tartalma: I. Agendák, vasárnapi és másféle imák. II. Egyházi beszédek. III. Halotti beszédek. IV. Halotti búcsúztatók. V. Vegyes theologiai művek. VI. Ima és énekkönyvek. VII. Vallástani kézi- és vezérkönyvek. VIII. Egyébb kiadványok.

Éppen most kaptak Hornyánszky V. könyvkiadótól a *Szöts Farkas* szerkesztésében megjelent következő műveket: *Mártha és Mária*. Irta *Bardó Eduard*. Francziából fordította *Varga Gyuláné*. A könyv kilencz fejezetben azt tárgyalja, hogy mit köszönhet a nő az evangéliumnak, s hogy felelhet meg hivatásának az által, hogy valódi kereszténynyé válik. Építő olvasmány. Jeles munka. Ára vászonkötésben 2 kor. diszk. 4 kor. — A »*Roszorú*« füzeiteiből: „Vízsepe, a mely tisztít.“ „A nazareus.“ „Szabó Péter.“ „A kinek nincsen lelke.“ „Az új ház.“ „A babona.“ „A föld.“ „Ilyés a csodatevő próféta.“ „Jób.“ „A testvérharag és a temető“ — népies kiadványok. Egy füz. 8 fillér. — „*Prot. Árvaházi képes Naptár*.“ Szerk. *Kenessey B.* Protestánsokat érdeklő gondosan válogatott olvasmányok vannak a naptári rész mellett benne. Ára 60 fillér.

KÜLÖNFÉLÉK.

Angol testvéreink, a kik september hóban Tagart Lucy k. a. vezetése alatt meglátogattak, e látogatásuk emlékéül 40 font sterling adománynyal járultak papnevelő-intézetünknel felállítandó egy új tanári szék alapjához. Ez adományt Tagart Lucy k. a. egy meleg-hangu levél kíséretében küldötte el közelebből püspökünknek, kedvesen emlékezve vissza azon szives fogadtatásra, a melyben magyarországi utjokban mindenütt, különösen pedig egyházunk részéről részesültek.

Báró Prónay Dezső miskolci beszédének erős utóhangja az a czikk, melyet *Dr. Schneller István* kolozsvári egyetemi tanár azokkal szemben irt, kik Prónaynak a magyarországi protestáns egyházak együttműködésére czélzó szabadelvű nyilatkozatát feltudták. Dr. Schneller az „Evang. Egyház és Iskola“ lapban világosan kimutatja, hogy Báró Prónay azzal a nyilatkozattal lelkiismeretének tett eleget. Az Irod. társaságra szóló felhívást vele együtt aláírta volt Ferencz József unitárius püspök is. De a megalakult irodalmi társaság magatartása csakis a ref. és ág. ev. egyházbeliekre terjesztette ki ténylegesen a tagságot. Báró Prónay e miatt a miskolci gyűlésig nem is vett részt a társaságnak egy gyűlésén se, habár még a pozsonyi mult évi gyűlésre is felszólították volt ünnepi beszéd tartására. S hogy most amaz ismert nyilatkozatot megtette, ezzel annak a benső szükségletnek felelt meg, a melyet lelkiismeretében érzett és annak a következetességnek, a melytől el nem térhetett. A jelesen irt czikk tenorja és befejezése a protestans közös munkában való egyesülés, különösen most, „midőn az ultramontan szellemü, felülről is biztatást nyert reactio a protestansokat közös nemzeti missiojuk teljesítésére oly komolyan inti“. Ha nem is éri e czikk czélját arra a formára nézve, a melyről itt szó van, de figyelemre méltó felszólalás mint olyan, mely a protestansok közös érdekeit megismeri, a mely érdekekre bármely formában munkálunk is, mindig tekintettel kell lenni.

A székely kérdés. A marosvásárhelyi „székelytársaság“ *Székelyföldön* (Utazás a bajok körül) czim alatt újabb füzetet adott ki, melyet